

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00692&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00692. Розлади здатності до навчання

Автор: Heikki Lyytinen
Редактори оригінального тексту: -
Дата останнього оновлення: 2017-02-08

Основні положення

- Розлади здатності до навчання включають труднощі читання і письма, порушення арифметичних навичок, вимови та мовлення, та порушення розвитку рухових функцій.
- При відсутності лікування, розлади здатності до навчання можуть призвести до більш серйозних проблем або значно погіршувати успішність в молодшому шкільному віці.

Готовність до школи

- Когнітивні та рухові навички в учнів початкових класів можуть значно відрізнятись. Небагатьом дітям дозволяють піти до школи на рік раніше чи на рік пізніше. Це рішення приймають після консультації батьків дитини зі фахівцями, що оцінюють готовність дитини до школи.
- Рішення стосовно відтермінування шкільного навчання на рік може бути складним, оскільки школа може сприятливо впливати на розвиток дитини, стимулюючи його/її та даючи досвід, який неможливо отримати в домашніх умовах.
- Дитина, яку вирішили віддати в школу на рік пізніше, може мати переваги у вигляді дошкільного навчання з інтенсивною програмою, що базується на його/її індивідуальних потребах. Майже 25% дітей

потребують особливої індивідуальної уваги в дитсадку та в початкових класах у зв'язку із затримкою розвитку в когнітивній чи руховій сферах.

- У деяких країнах дошкільна освіта передбачена для всіх дітей. Це урізноманітнює можливості здобувати навчальний досвід загалом. План дошкільної освіти повинен враховувати індивідуальні особливості та навчальні потреби дітей, наприклад, виходячи із даних про затримку розвитку, порушення мовних навичок чи порушення самоконтролю.
- Наявність розладів здатності до навчання в членів сім'ї підвищує ризик труднощів у навчанні дитини, проте цього можна уникнути, якщо своєчасно розпочати профілактичні заходи.

Порушення читання та письма

- Проблеми з читанням (дислексія), вимовою та письмом (дисграфія) часто поєднуються.
- Ці порушення не рівнозначні затримці розвитку.
- Понад 10% дітей мають труднощі у процесі набування базових навчальних навиків, особливо навичку читання.
- Майже у 6% дорослого населення мають проблеми з читанням, особливо вміти вільно читати.
- Дислексія часто обумовлена генетичними факторами. Проблеми з читанням майже завжди, без винятку, мають місце у близьких родичів. Більше третини дітей, батьки яких мають дислексію, мають труднощі з набуттям навиків читання.

Специфічні проблеми з арифметичними навичками

- Приблизно в 10-15% школярів виникають труднощі у вивченні математики, та, близько 3% із них мають серйозну дискалькулію.
- При дискалькулії дитині зазвичай важко розуміти базові числові поняття, використовувати цифри та розташовувати їх у правильному порядку, а також просторове сприйняття та візуально-рухові функції.

Специфічні мовленнєві та мовні розлади

- При дисфазії набуття мовленнєвих та мовних навиків страждає вже на ранніх етапах розвитку.
- Якщо дитина не вживає окремі прості слова до 2-х років чи речення до 3-х років, варто підозрювати дисфазію.
- З точки дозу диференційної діагностики, варто відрізнити вроджену затримку мовного розвитку від розладу слуху.
- Порушення мови може зберігатись і в дорослому віці у вигляді труднощів, щодо використання чи розуміння мови.
- Приблизно 3% популяції страждає дисфазією.
- Ризик мовних порушень вищий у дітей із затримкою мовного розвитку у віці 2-5 років та з дислексією в сімейному анамнезі, а також у дітей з труднощами як у вимові слів, так і в розумінні почутого.
  - Терапія мовних порушень повинна розпочинатись якомога раніше.

Розлади розвитку моторних функцій

- Приблизно 2-5% дітей страждають порушенням розвитку координації рухів - диспраксією.
- Порушення розвитку координації рухів проявляється як незвична незграбність рухів, що не пов'язана із затримкою інтелектуального розвитку чи загальним станом здоров'я.
- Незграбність рухів часто є частиною більш значного порушення розвитку, такого як синдрому мінімальної мозкової дисфункції (сьогодні часто називається РДУГ, розлад із дефіцитом уваги та гіперактивністю).

Діагностика і лікування

- Для постановки діагнозу дитина повинна бути обстежена психологом, за можливості - нейропсихологом; оцінку плану подальших лікувальних дій проводять за допомогою педагога зі спеціальною освітою.
- Розлади здатності до навчання можна лікувати із допомогою спеціальних методів навчання.

- Порушення здатності до навчання, залишене поза увагою, може дуже негативно впливати на майбутнє дитини.
- Якщо дитина не отримує необхідної підтримки, щодо заохочення його/її докладати зусилля для подолання проблеми, то порушення здатності до навчання може призводити до більш тяжких розладів чи значно знижувати успішність в школі.
- Рання корекція порушень здатності до навчання ефективно попереджає утворення вторинних проблем. При труднощах із читанням найкраще вживати відповідних заходів як тільки дитина розпочинає навчання у школі чи незадовго до цього.
- Якщо розвиток мови дитини відбувається нормально, проте він/ вона має труднощі в запам'ятовуванні букв у дошкільному віці (до 6 років), рекомендується почати тренувати навички читання на кілька місяців раніше перед навчальним роком. Особливо це стосується дітей, у яких є родичі з дислексією.
- Дуже корисним для розвитку відповідних навичок є комп'ютерне навчання, якщо воно достатньо приємне для дитини та задовольняє навчальні цілі.

Джерела інформації

R2. Lyytinen H. Children at risk of reading problems – from identification to prevention. *International Journal for Research in Learning Disabilities*. 2014;2(1);2-17.

[веб|<http://www.iarld.com/wp-...>]

R3. Richardson U, Lyytinen H. The Graphogame method: The theoretical and methodological background of the technology-enhanced learning environment for learning to read. *Human Technology*. 2014;10(1);39–60 [веб|<http://humantechnology.j...>]

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00692   Ключ сортування: 031.024   Тип: EBM Guidelines

---

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-02-08

Автор(и): Heikki Lyytinen   Редактор(и):   Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії
EBM Guidelines   Paediatric psychiatry   Paediatrics   Neurology

---

Ключові слова індексу

mesh: dysphasia   mesh: dysgraphia   mesh: dyscalculia   mesh: Dyslexia   mesh: apraxias   mesh: Students
mesh: Learning Disorders   mesh: school maturity   mesh: Child   mesh: Language Disorders   mesh: Motor Skills Disorders
mesh: School Health Services   speciality: Neurology   icpc-2: P22   icpc-2: P24   icpc-2: P85   speciality: Paediatric psychiatry
speciality: Paediatrics   icpc-2: Z07